

Αστική Μη Κερδοσκοπική «Αστερίας»

Απολογισμός δράσεων.

Ο «Αστερίας» ξεκίνησε τον Νοέμβριο του 2014 σαν μια άτυπη, ανοιχτή, εθελοντική, τοπική ομάδα του Μολύβου, με στόχο την προσπάθεια κάλυψης των βασικών ανθρωπίνων αναγκών σχετικά με την τροφή, την ένδυση, την φροντίδα για την υγιεινή, και την περίθαλψη των προσφύγων-μεταναστών που κατέφθαναν ανά διαστήματα στο λιμάνι του χωριού είτε από διασώσεις του Λιμενικού σώματος είτε αναζητώντας τις Λιμενικές αρχές για να παραδοθούν.

Μέχρι τα μέσα Μαΐου του 2015 το Λιμεναρχείο Μήθυμνας ήταν υπεύθυνο για την αρχική καταγραφή, κράτηση, φύλαξη αλλά και μεταφορά των προσφύγων-μεταναστών που έφταναν στην περιοχή μας. Σαν συνέπεια των συνεχώς αυξανόμενων ροών αλλά και της έλλειψης υποδομών και προσωπικού του Λιμενικού Σώματος, εκατοντάδες άνθρωποι συνωστίζονταν στο χώρο του λιμανιού -σε ένα καθεστώς ιδιόμορφης κράτησης- περιμένοντας την αναχώρησή τους με τα λεωφορεία του Λιμενικού και της Αστυνομίας. Ωστόσο καθώς οι «αφίξεις» αυξάνονταν, όχι μόνο στην περιοχή μας αλλά και σε διάφορες άλλες περιοχές του νησιού, ήταν αδύνατο να επιτευχθούν οι αναγκαίες μεταφορές από τα μέσα του Λιμενικού και της Αστυνομίας με αποτέλεσμα τη διανυκτέρευση των προσφύγων-μεταναστών στο λιμάνι του Μολύβου. Σε συνδυασμό με το γεγονός ότι ξεκινούσε η τουριστική σεζόν για τον τόπο μας και το λιμάνι αποτελεί έδρα δεκάδων καταστημάτων εστίασης, κρίθηκε επιτακτική ανάγκη της εξεύρεσης ενός προσωρινού καταλύματος, προκειμένου να αποφευχθούν ενδεχόμενες αρνητικές επιπτώσεις της «κράτησης» των ανθρώπων μέσα στο χώρο του λιμανιού.

Σε αυτό ακριβώς το σημείο, ο «Αστερίας» με τη βοήθεια ντόπιων και τουριστών, ανέλαβε την πρωτοβουλία της δημιουργίας ενός υποτυπώδους χώρου υποδοχής των προσφύγων – μεταναστών σε παρακείμενο χωράφι, τοποθετώντας τέντες για την προστασία από τον ήλιο και παρέχοντας εκτός από βασική τροφή, ρουχισμό και απλά

φάρμακα (όταν ήταν απαραίτητο), ψάθες, κουβέρτες και υπνόσακους στις περιπτώσεις διανυκτερεύσεων. Επιπλέον σε συνεργασία με τη δημοτική κοινότητα Μήθυμνας, η ομάδα του «Αστερία», άνοιξε τη δημόσια τουαλέτα στο λιμάνι και ανέλαβε τον εξοπλισμό, τη λειτουργία και τη συντήρησή της, προκειμένου να διαχειριστεί το ζήτημα υγιεινής των ανθρώπων αυτών αλλά και να συμβάλλει στην καθαριότητα του λιμανιού. Ο χώρος αυτός λειτούργησε καθ' όλη τη διάρκεια του καλοκαιριού εξυπηρετώντας αποκλειστικά ανθρώπους που προέρχονταν από διασώσεις του Λιμενικού και ήταν κρατούμενοι οι οποίοι ήταν υποχρεωμένοι να παραμένουν στο λιμάνι. Έκλεισε δε μετά από έκκληση της τοπικής κοινωνίας με την έλευση του Φθινοπώρου. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι υπήρξε περίπτωση τριήμερης διανυκτέρευσης σχεδόν 200 ατόμων. Με τον τρόπο αυτό ο «Αστερίας», εκτός από την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας στους συνανθρώπους μας, συνέδραμε στις προσπάθειες διαχείρισης της κατάστασης από το Λιμεναρχείο Μηθύμνης, αλλά και στην εξασφάλιση των όσο το δυνατόν μικρότερων επιπτώσεων στην τουριστική κίνηση του τόπου και ιδιαίτερα του λιμανιού.

Εντωμεταξύ στα μέσα Μαΐου, το Λιμεναρχείο Μηθύμνης σταματά να έχει την αποκλειστική ευθύνη για την καταγραφή και την μεταφορά των προσφύγων-μεταναστών που αποβιβάζονταν με βάρκες μόνοι τους στις παραλίες της Εφταλούς. Επιθυμώντας να πάνε στη Μυτιλήνη, οι άνθρωποι αυτοί συσσωρεύονταν στη στάση του αστικού λεωφορείου στο πάρκινγκ δίπλα στο σχολείο με την ελπίδα της μεταφοράς τους. Ωστόσο, η μη ανάληψη ευθύνης από καμία αρχή, οι σποραδικές και μετά από πολλές πιέσεις μεταφορές κυρίως των ευάλωτων ατόμων με λεωφορεία του Λιμενικού και της Αστυνομίας αλλά και ο σχετικός Νόμος που απαγόρευε τη μεταφορά προσφύγων – μεταναστών με ιδιωτικά αυτοκίνητα αλλά και δημόσια μέσα μεταφοράς θα οδηγήσει χιλιάδες ανθρώπων σε ένα μαρτυρικό ποδαρόδρομο 60 χιλιομέτρων. Μια πορεία που διαρκούσε 2-4 μέρες ανάλογα με τις αντοχές τους, κάτω από αντίξοες συνθήκες, υψηλές θερμοκρασίες και έλλειψη τροφής και νερού, και που αποτελούσε κίνδυνο τόσο για τους ίδιους, όσο και για τους οδηγούς που πολλές φορές βρίσκονταν αντιμέτωποι με μπουλούκια ανθρώπων που περπατούσαν ή ξεκουράζονταν μέσα στο δρόμο. Τότε έκαναν το γύρο του κόσμου φωτογραφίες που έδειχναν αυτή τη βασανιστική πορεία, εστιάζοντας στις ευάλωτες ομάδες - εγκύους, παιδιά ηλικιωμένους και ασθενείς - που μας έκαναν όλους να ντρεπόμαστε.

Καθώς η κατάσταση των ανθρώπων αυτών ήταν επείγουσα, τροφή, νερό, ρούχα και παπούτσια που ήταν εξαιρετικής σημασίας για την πορεία τους αλλά και είδη υγιεινής και πληροφορίες και χάρτες μοιραζόντουσαν από τους εθελοντές του «Αστερία» στους ανθρώπους αυτούς τόσο κατά την άφιξή τους, όσο και στη διαδρομή τους προς την Μυτιλήνη.

Επιπλέον, ξεκινήσαμε οργανωμένες προσπάθειες μεταφοράς των ευάλωτων τουλάχιστον ομάδων με ιδιωτικά αυτοκίνητα, αλλά και πίεσης στην πολιτεία για την αλλαγή του νόμου για τη μεταφορά των προσφύγων. Σε αυτό το πλαίσιο συμμετείχαμε δυναμικά στο παλλεσβιακό κομβίο μεταφοράς προσφύγων στις 14/6/2015 ώστε να δείξουμε την αναγκαιότητα να επιτραπεί η χρήση των δημόσιων αλλά και ιδιωτικών μέσων μεταφοράς από τους πρόσφυγες – μετανάστες. Το ίδιο

διάστημα, εθελοντές του «Αστερία» δραστηριοποιούνται και στη Συκαμιά, παρέχοντας βοήθεια και είδη πρώτης ανάγκης.

Τον Ιούλιο τελικά αλλάζει ο νόμος για τις μεταφορές και κάνουν την εμφάνισή τους οι πρώτες ανθρωπιστικές οργανώσεις αλλά και πλήθος εθελοντών που επιθυμεί να συμβάλει στο έργο μας. Ξεκινάει λοιπόν σταδιακά η μεταφορά των προσφύγων-μεταναστών με ιδιωτικά λεωφορεία που αποζημιώνουν διάφορες οργανώσεις (αρχικά οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα και στη συνέχεια η Ύπατη Αρμοστεία και η IRC αλλά και ο «Αστερίας» σε κάποιες περιπτώσεις). Ωστόσο οι αφίξεις έχουν φτάσει πλέον τα 1000-1500 άτομα τη μέρα μόνο στην περιοχή μας, με αποτέλεσμα πολλές φορές, είτε να μην επαρκούν τα λεωφορεία, είτε οι μεταφορές να σταματάνε με εντολές από τη Μυτιλήνη εξαιτίας της εξαιρετικά δύσκολης κατάστασης που επικρατούσε στα κέντρα υποδοχής. Συνέπεια όλων αυτών είναι εκατοντάδες πρόσφυγες-μετανάστες να παραμένουν για ώρες ενίοτε και μέρες στο πάρκινγκ του σχολείου γύρω από τη στάση των λεωφορείων, δημιουργώντας μια άσχημη εικόνα στην είσοδο του χωριού αλλά και προβλήματα κυκλοφορίας, καθαριότητας και υγιεινής. Αξίζει να αναφερθεί ότι ο «Αστερίας» δραστηριοποιήθηκε και σε αυτή την περίπτωση, τόσο στην παροχή βασικών ειδών διατροφής, υγιεινής, ένδυσης κ.τ.λ. όσο και στη διατήρηση της καθαριότητας της περιοχής, ενώ είχε εξασφαλίσει τη δωρεά τριών τουαλετών η τοποθέτηση των οποίων δεν κατέστη εφικτή.

Όταν έφτασε ο Σεπτέμβρης και ξεκίνησε η λειτουργία του σχολείου, ήταν πλέον φανερό ότι ο χώρος του πάρκινγκ δε μπορούσε να χρησιμοποιείται για την υποδοχή των χιλιάδων πλέον προσφύγων-μεταναστών. Μετά το κλείσιμο του πάρκινγκ με συρματοπλέγμα από τις τοπικές αρχές, βρεθήκαμε αντιμέτωποι σε ένα ακόμη αδιέξοδο, με τους ανθρώπους που κατέφθαναν σε αμείωτους ρυθμούς να συνωστίζονται στα πεζοδρόμια και το δρόμο έξω από το σχολείο του χωριού. Εκείνες τις μέρες, στις αρχές του Σεπτέμβρη, δημιουργήθηκε ένα απίστευτο χάος στην είσοδο του χωριού, με σοβαρά προβλήματα στην κυκλοφορία των οχημάτων και γενικότερα παρουσιάζονταν μια ανεξέλεγκτη κατάσταση, με αποτέλεσμα να είναι αδύνατο να προσφέρουμε τα στοιχειώδη, να μη μπορούμε να εντοπίσουμε τις ευάλωτες ομάδες και ίσως το σημαντικότερο, να είναι εξαιρετικά δύσκολο να οργανώσουμε την επιβίβαση των ανθρώπων αυτών στα λεωφορεία. Μπροστά σε αυτό το αδιέξοδο, χιλιάδες πρόσφυγες-μετανάστες ξεκίνησαν και πάλι την ατελείωτη βασανιστική πεζοπορία για τη Μυτιλήνη.

Προσπαθώντας να βρούμε άμεσα μια λύση ώστε να σταματήσει αυτή η παράλογη εξαθλίωση των ανθρώπων αλλά και η απαράδεκτη εικόνα της εισόδου του χωριού, και εν μέσω ισχυρών αντιδράσεων, καταφέραμε να μας παραχωρηθεί το πάρκινγκ του club OXY προκειμένου να δημιουργήσουμε ένα προσωρινό χώρο υποδοχής και μετεπιβίβασης, με το μικρότερο δυνατό κόστος για τον τόπο μας. Αν και απ' την αρχή επισημάνθηκε ότι το σημείο αυτό δεν ήταν το ιδανικό, ωστόσο λειτούργησε υποδειγματικά για όσο διάστημα υπήρχε πραγματική ανάγκη.

Στο ίδιο διάστημα και προκειμένου να μπορέσουμε να διαχειριστούμε τη μεγάλη ευθύνη λειτουργίας ενός τέτοιου χώρου, αλλά και τις καθημερινές οικονομικές

υποχρεώσεις που ανέκυπταν, αποφασίσαμε να δώσουμε τυπική και νομική μορφή στο εθελοντικό εγχείρημα μας και δημιουργήσαμε την Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία «Αστερίας». Θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι μέχρι τη στιγμή της δημιουργίας της ΑΜΚΕ όλες οι προσφορές που λαμβάναμε ήταν είτε σε είδος π.χ. ρούχα, παπούτσια, φάρμακα, τρόφιμα και με την προτροπή μας να αγοράζονται από τα τοπικά καταστήματα είτε γινόντουσαν απευθείας από τον δωρητή για να καλυφθούν οι διάφορες ανάγκες που προέκυπταν όπως πληρωμή του ενοικίου του χώρου που χρησιμοποιούνταν για την παρασκευή και φύλαξη των σάντουιτς ή πληρωμή του λεωφορείου για τις μεταφορές των προσφύγων κ.α.

Το άτυπο κέντρο υποδοχής στο ΟΧΥ λειτούργησε χάρη στις υπεράνθρωπες προσπάθειες εκατοντάδων εθελοντών από όλο τον κόσμο και φυσικά την πολύτιμη συνεργασία πολλών μεγάλων και μικρών ΜΚΟ και ομάδων που δραστηριοποιούνταν στο νησί. Ενδεικτικά αναφέρουμε United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), International Rescue Committee (IRC), Ερυθρός Σταυρός, Women And Health Alliance International (WAHA), Samaritans Purse, Euro Relief, Movement on the ground, Islamic relief κ.α.)

Στο χώρο του ΟΧΥ λειτούργησαν επί εικοσιτετραώρου βάσεως, με βάρδιες, υποδομές σίτισης που αρχικά πρόσφεραν τα βασικά είδη: σάντουιτς, νερό, χυμό και φρούτα. Κάποια στιγμή όμως κατέστη εφικτή ακόμη και η προσφορά ζεστού φαγητού. Επίσης λειτούργούσαν συνεχώς υποδομές υγιεινής με άρτια εξοπλισμένες τουαλέτες και προσφέρονταν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη από οργανωμένο ιατρείο. Δεν έλλειψαν βεβαίως υποδομές ένδυσης με διαχωρισμένες δομές ρούχων και παπουτσιών ανά φύλο και ηλικία αλλά και ιδιαίτερος χώρος ένδυσης, καθώς και χώρος απασχόλησης μικρών παιδιών και θηλασμού, μονάδες επικοινωνίας με τη δυνατότητα φόρτισης δεκάδων κινητών, σημείο παροχής πληροφοριών με χάρτες, διερμηνείς όταν ήταν δυνατό, και πληροφορίες στις γλώσσες των προσφύγων. Επιπλέον, υπήρχαν αποθήκες φύλαξης τροφίμων, ρούχων και χώρος αποθήκευσης και διανομής υπνόσακων – κουβερτών στις περιπτώσεις διανυκτερεύσεων.

Πρέπει να επισημανθεί ότι από το ΟΧΥ περνούσαν 2000-6000 άτομα την ημέρα και υπήρξε μέρα στις αρχές Οκτωβρίου που χρειάστηκε να διανυκτερεύσουν σχεδόν 2000 άτομα!! Επιπλέον, δρομολογήθηκε η μεταφορά των προσφύγων – μεταναστών από τις ακτές της Εφταλούς στο ΟΧΥ με λεωφορεία προκειμένου να αποφευχθούν τόσο η πεζοπορία των ανθρώπων αυτών όσο και η διέλευση τους διαμέσου του χωριού και οι ενδεχόμενες αντιδράσεις.

Αυτό που έκανε το ΟΧΥ ιδιαίτερο ήταν η λειτουργική συνεργασία τόσων πολλών πρώην άγνωστων μεταξύ τους ανθρώπων και συλλογικοτήτων σε διαρκώς μεταβαλλόμενες συνθήκες. Το ΟΧΥ δε δημιουργήθηκε με αρχικές προδιαγραφές και σχέδιο, αλλά βιαστικά και υπό πίεση απαντώντας άμεσα σε μια επείγουσα ανάγκη, και εξελίχθηκε παράλληλα προσαρμοζόμενο στη μεγέθυνση της ανάγκης αυτής.

Ξεκίνησε με λίγες τέντες και ένα κιόσκι διανομής τροφής και προσπαθώντας να καλύψει τις αναδυόμενες ανάγκες των προσφύγων –μεταναστών σε συνθήκες που συνεχώς επιδεινώνονταν (αυξημένες ροές, αλλαγή καιρικών συνθηκών, περιοδική διακοπή των μεταφορών στη Μυτιλήνη) και βήμα-βήμα απέκτησε τουαλέτες, ιατρεία, μαγειρεία, θερμαινόμενες σκηνές για σχεδόν 2000 άτομα, παιδότοπο, αποθήκες, γεννήτριες, φωτισμό, και φύλαξη νύχτα – μέρα. Αυτή τη συνεχή αυτοοργάνωση και αυτοβελτίωση τίμησε και ο Υπατος Αρμοστής του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες Αντόνιο Γκουτιέρρες που επισκέφτηκε το OXY και έδωσε τα συγχαρητήριά του για τη λειτουργία και τις υποδομές του στις 10/10/2015

Όταν ετοιμάστηκε να ανοίξει το καινούργιο κέντρο υποδοχής «Απάνεμο» υπό την επίβλεψη της IRC στην περιοχή της Εφταλούς, ο «Αστερίας» που είχε και την ευθύνη λειτουργίας του κέντρου υποδοχής στο OXY, πιστός στην υπόσχεσή του για προσωρινότητα της δομής και βλέποντας ότι δεν υπήρχε πλέον ανάγκη, προχώρησε στο κλείσιμό του τα Χριστούγεννα του 2015 και στην αποκατάσταση του χώρου. Τους επόμενους μήνες προσέφερε υπηρεσίες στο «Απάνεμο» αναλαμβάνοντας αποκλειστικά τον τομέα της ένδυσης παρέχοντας εθελοντές σε βάρδιες και ρουχισμό.

Ταυτόχρονα, ο «Αστερίας» συνεργάστηκε με τα κέντρα υποδοχής στη Μόρια και στο Καρά Τεπέ, κυρίως στους τομείς της σίτισης και της ένδυσης στέλνοντας για ένα διάστημα και εθελοντές, ενώ ξεκίνησε ένα πρόγραμμα υποστήριξης της τοπικής κοινωνίας και κάποιες δράσεις εκτός νησιού. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι ο «Αστερίας» προσέφερε υγειονομικό υλικό στο νοσοκομείο της Μυτιλήνης, στο ιατρικό κέντρο Καλλονής, το Κοινωνικό Ιατρείο Λέσβου και σε αρκετά κοινοτικά ιατρεία του νησιού μας. Επιπλέον, είδη ρουχισμού και διατροφής μοιράστηκαν σε ευάλωτες ομάδες της περιοχής μας και μπάλες ποδοσφαίρου σε σχολεία της περιοχής της Καλλονής. Εκτός νησιού και όσον αφορά τους πρόσφυγες, ο «Αστερίας» έστειλε δύο φορτηγά με ρουχισμό και είδη υγιεινής στην Ειδομένη, ένα στη Μαλακάσα, ένα στο Λαύριο και δύο στη Χίο, δύο φορτηγά με εμφιαλωμένα νερά στη Ριτσώνα καθώς και αντικουνουπικά στα κάμπ της Λάρισας και της Αλεξανδρούπολης. Είδη υγιεινής στάλθηκαν στον «Άλλο Άνθρωπο» στην Αθήνα ενώ ρουχισμό παρέλαβαν η Μητρόπολη Πειραιώς και ο Σύλλογος Προστασίας Αγέννητου Παιδιού « Η Αγκαλιά» στην Αθήνα.

Με τη συμφωνία ΕΕ-Τουρκίας, και την μετατροπή του κέντρου υποδοχής της Μόριας σε κέντρο κλειστού τύπου, δεν είχαμε πλέον τη δυνατότητα να προσφέρουμε εκεί τις υπηρεσίες μας. Ανταποκρινόμενοι στις νέες ανάγκες που δημιουργήθηκαν ο «Αστερίας» στράφηκε σε δράσεις που αφορούσαν τα παιδιά των προσφύγων – μεταναστών και ιδιαίτερα τα ασυνόδευτα παιδιά. Έτσι συνεργαστήκαμε με τις δομές φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων της «Μετάδρασης» και των «Γιατρών Χωρίς Σύνορα» (MSF) σε συνεργασία με την PRAXIS και την Save the Children, προσφέροντας μαθήματα αγγλικών και δράσεις δημιουργικής απασχόλησης και συνεισφέροντας στη διατροφή των παιδιών αυτών μέχρι σήμερα. Επιπλέον το τελευταίο διάστημα βοηθάμε τη σίτιση στο ΠΙΚΠΑ Λέσβου όπου φιλοξενούνται

ευάλωτες ομάδες προσφύγων-μεταναστών, ενώ υγειονομικό υλικό δόθηκε στις οργανώσεις Boat Refugee Foundation και WAHA που δραστηριοποιούνται στην παροχή υπηρεσιών υγείας στους πρόσφυγες – μετανάστες στη Λέσβο.

Επιπρόσθετα, βρίσκεται σε εξέλιξη μια προσπάθεια διανομής ρουχισμού σε πολλά χωριά του νησιού, σε συνεργασία με τοπικούς συλλόγους, αλλά και υποστήριξη του γηροκομείου Μυτιλήνης με προσφορά ειδών υγιεινής, κλινοσκεπασμάτων, αναπηρικών αμαξιδίων κ.α.

Καθώς οι συνθήκες άλλαξαν και οι ανάγκες στην περιοχή μας μειώθηκαν αισθητά, ο «Αστερίας» αποφάσισε την βαθμιαία αποδέσμευση των εθελοντών του οι οποίοι ξεπέρασαν τα 1500 άτομα καθόλη τη διάρκεια της δράσης του, αλλά και τη διακοπή αποδοχής οικονομικών ενισχύσεων και τον περιορισμό του και πάλι στους ντόπιους κατοίκους που τον δημιούργησαν. Μας έχουν όμως απομείνει οι εμπειρίες που αποκομίσαμε, οι χαρές και οι συγκινήσεις αλλά και οι εντάσεις και οι απογοητεύσεις που νοιώσαμε όλη αυτή την έντονη και δραματική περίοδο.

Συνεχίζουμε να παρέχουμε βοήθεια εκεί που υπάρχει ανάγκη, τόσο στους πρόσφυγες – μετανάστες όσο και στην τοπική κοινωνία.

Όλοι μαζί ντόπιοι και ξένοι εθελοντές υποδεχτήκαμε και ανακουφίσαμε στο Μόλυβο στο μέτρο του δυνατού αλλά πάντα μέσα στα όρια της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, περισσότερους από 200.000 ανθρώπους που έφτασαν στον τόπο μας κυνηγημένοι ψάχνοντας για μια καλύτερη ζωή.

Γεγονός που αποδεικνύει ότι η συνεργασία ακόμη και αγνώστων μεταξύ τους ανθρώπων, όταν βασίζεται στην εμπιστοσύνη και την πεποίθηση ότι η προσφορά και η αλληλεγγύη είναι η μόνη απάντηση στη δυστυχία και την εξαθλίωση, τότε μπορεί να πραγματοποιηθεί το αδύνατο και να γίνουν θαύματα!

Μόλυβος 6 Αυγούστου 2016